

ные технологии в образовании: использование учебных материалов нового поколения в образовательном процессе : сб. матер. Всерос. науч.-практ. конф. – Томск, 2010. – С. 271–275.

4. Лагутина, О. В. Социальные медиа в системе PR-коммуникаций вуза / О. В. Лагутина // Связи с общественностью и реклама: теория и практика : статьи XIV Международного интернет-конгресса, Челябинск, 23–27 марта 2015 г. / ЮУрГУ. – Челябинск, 2015. – С. 31–32.

5. Сидельникова, О. В. Использование возможностей e-PR в деятельности образовательных учреждений / О. В. Сидельникова // Коммуникации в современном мире : материалы Всерос. науч.-практ. конф. аспирантов и студентов «Журналистика, реклама, связи с общественностью: новые подходы», Воронеж, 16 мая 2006 г. / ВГУ. – Воронеж, 2006. – С. 155–158.

6. Социальные сети в образовании [Электронный ресурс] / Инноватика: идеи, концепции, реализация. – Режим доступа: <http://thinkinnovative.ru/materials/analytics/id/1507>. – Дата доступа: 04.03.2015.

7. Шалимов, А. Б. Социальные сети как современная образовательная среда [Электронный ресурс] / А. Б. Шалимов // Дискуссия. Полемический журнал научных публикаций. – 2013. – № 11. – Режим доступа: <http://journal-discussion.ru/publication.php?id=974>. – Дата доступа: 04.03.2015.

8. Ээльмаа, Ю. В. Социальная сеть как педагогическое пространство / Ю. В. Ээльмаа // Использование интернет-технологий в современном образовательном процессе : метод. пособие : в 3 ч. – СПб. : ГОУ ДПО ЦПКС СПб «Региональный центр оценки качества образования и информационных технологий», 2008. – Ч. 2 : Новые возможности в обучении. – С. 90–103.

УДК 378.14:378.3

З. Р. Лакомчак

*Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка (Україна)*

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

У статті проаналізовано проблему підготовки майбутніх вчителів початкових класів до використання інноваційних технологій. Реалізація освітніх технологій у підготовці майбутніх вчителів у галузі початкової освіти є одним з шляхів удосконалення процесу навчання у сучасному вищому навчальному закладі, який дає можливість сформувати компетентного вчителя-професіонала, здатного творчо застосовувати здобуті знання, уміння й навички в ефективній підготовці вчителя до інноваційної діяльності.

Training of future teachers for innovative technologies

In the article the problem of preparation of future teachers of initial classes to the use of innovative technologies. Realization of educational technologies in preparation of future teachers in the industry of primary education is one of the ways of improvement of

educational process in modern higher educational establishment, that gives an opportunity to form a competent teacher-professional who is, capable of creatively the obtained knowledge, abilities and skills in effective preparation of teacher to innovative activity.

Головним завданням системи освіти в Україні є формування та розвиток конкурентоздатного, з глибокою мотивацією до продуктивної педагогічної діяльності вчителя, який завдяки креативному, творчому мисленню, бажанню навчатися, ефективно застосовує інноваційні засоби з метою підвищення якості знань учнів. Тому саме професійна підготовка вчителя, як носія матеріальних і духовних цінностей, спадкоємця поколінь має сприяти утвердженню гуманної, демократичної особистості, здатної до саморозвитку, самореалізації своїх інтересів та обдарувань.

У сучасних умовах розвитку педагогічної науки у розряд найбільш пріоритетних виходить проблема освіти і виховання вчителів нової генерації, що зумовлено загальноосвітніми тенденціями до зміни основної парадигми освіти, створення нової особистісно орієнтованої педагогіки. У шкільництві також спостерігається поширення інноваційних процесів, істотною особливістю яких є реальна варіативність, пошук ефективних технологій навчання, наявність вибору різних навчальних програм і підручників. Гуманізація освіти, реалізація особистісно орієнтованого навчання, які спрямовуються на розвиток потенціалу учня, змусили школу вступити на технологічний етап. Це, у свою чергу, визначає існування великої різноманітності засобів та методів навчання.

Аналіз стану підготовки вчителя початкової школи показує, що зміна освітньої парадигми посилила увагу дослідників до питань освіти і багатоаспектності вивчення змісту, методів та засобів професійної підготовки (А. Алексюк, В. Бондар, С. Вітвицька, О. Горська, П. Гусак, В. Євдокимов, А. Капська, О. Пехота, М. Шкіль, О. Ярошенко та ін.), системи педагогічної та методичної підготовки (К. Авраменко, Н. Дем'яненко, О. Кульчицька, Н. Ничкало, О. Пономарьова, С. Сисоєва, Л. Хомич, Я. Цехмістер та ін.), теоретико-методичних основ підготовки (В. Бутенко, С. Гончаренко, О. Дубасенюк, А. Линенко, Л. Масол, Г. Падалка, О. Ростовський, О. Рудницька, Л. Савенкова, О. Савченко, В. Тименко, О. Шевнюк, О. Щолокова, Б. Юсов та ін.).

Метою дослідження є аналіз – змісту і засобів фахової підготовки майбутніх учителів початкових класів до впровадження інноваційних технологій у практику роботи.

Інноваційна діяльність, будучи складним і багатоплановим феноменом, своїм змістом охоплює процес взаємодії індивідів, спрямований на розвиток, перетворення об'єкта, на переведення його в якісно новий стан; системну діяльність щодо створення, освоєння та застосування нових засобів; особливий вид творчої діяльності, що об'єднує різноманітні операції та дії, спрямовані на

одержання нових знань, технологій, систем. Усі ці вияви характеризують інноваційну діяльність у педагогічній сфері. Інноваційна педагогічна діяльність «заснована на осмисленні практичного педагогічного досвіду цілеспрямована педагогічна діяльність, орієнтована на зміну й розвиток навчально-виховного процесу з метою досягнення вищих результатів, одержання нового знання, формування якісно іншої педагогічної практики» [1, с. 18]. Грунтуючись на аналізі наукової літератури, дослідники також тлумачать інноваційну педагогічну діяльність як «складне, інтегральне утворення, сукупність різних за цілями та характером видів робіт, що відповідають основним етапам розвитку інноваційних процесів та спрямовані на створення і внесення педагогами змін у власну систему роботи. Зміст інноваційної педагогічної діяльності як системної, складає реалізація нововведень на основі використання та впровадження нових наукових знань, ідей, підходів, трансформація відомих результатів наукових досліджень та практичних розробок у новий або в досконалий продукт» [2, с. 13].

Продуктами інноваційної педагогічної діяльності є нововведення, що позитивно змінюють систему освіти, визначають її розвиток і характеризуються як нові чи вдосконалені. Педагогічна діяльність завжди орієнтується на певний зміст, тобто на знання, які слід здобути у процесі навчання, та на якості особистості, які необхідно виховати. Залежно від того, які цінності домінують при цьому, педагогічна діяльність в освітніх перетвореннях може мати формуючий (традиційний) або розвивальний (гуманістичний) характер. Пошук шляхів оновлення педагогічних систем здійснюється на різних рівнях: одні установи починають розробляти концепції оновлення, інші – вже сформувались як новий тип навчального закладу. Результатами інноваційних пошуків є якісно нові зразки освітніх систем, кожному з яких властиві специфічні структурно-організаційні особливості. Йдеться про нові типи навчальних закладів (адаптивні освітні установи, дитячі садки-школи, школи-лабораторії, гімназії, ліцеї тощо) [3, с. 248]. Інноваційна педагогічна діяльність може здійснюватися як у традиційних навчальних закладах (дошкільних установах, школах), так і в закладах нового типу. У традиційних та інноваційних закладах вона здебільшого здійснюється емпіричним шляхом, тобто шляхом проб і помилок. У закладах нового типу інноваційна діяльність виконує стабілізаційну (закріплення і збереження створеного раніше) і пошукову (спрямовану на зміну стану системи) функції, які відображають різні і взаємопов'язані рівні педагогічної діяльності у процесі її саморозвитку – репродуктивний (відтворюючий) і продуктивний (творчий). Репродуктивна діяльність заснована на відтворенні традиційних схем дій, спрямована на одержання заданого результату відомими засобами. Продуктивна діяльність пов'язана з формулюванням нових цілей і досягненням їх за допомогою нових засобів [4]. Інноваційна педагогічна діяльність є одним

із видів продуктивної діяльності. Серед її обов'язкових компонентів особливу роль відіграє творчість. Надбання світової і вітчизняної педагогіки, сучасні науково-педагогічні дослідження та практичний досвід багатьох поколінь педагогів переконують у необхідності творчого елемента в педагогічній діяльності. Інноваційні процеси, інноваційна педагогічна діяльність без нього просто неможливі. Специфіка педагогічної творчості полягає в тому, що її об'єктом і результатом є творення особистості, а не образу, як у мистецтві, чи механізму, конструкції – як у техніці. Педагогічний процес розглядають як спільну творчість (співтворчість) педагога й вихованця в ситуації педагогічної взаємодії, у процесі якої відбувається педагогічне перетворення людини. Готовність майбутніх учителів початкових класів до інноваційної діяльності не підлягає ідеалізації. Проведені дослідження (О. Пехота [5], І. Цимбалюк [7] та ін.) констатують, що рівень підготовки випускників педагогічних вищих навчальних закладів на даний час не відповідає соціальним запитам суспільства. Це виявляється у протиріччях між творчим, новаторським характером педагогічної праці і здебільшого репродуктивним характером навчальної діяльності студентів у системі вищої педагогічної освіти, між складністю професійних функцій вчителя й низьким рівнем готовності майбутніх вчителів до практичного її виконання. Майбутній учитель не завжди готовий перейти до особистісно орієнтованої педагогіки у навчально-виховному процесі, до створення взаємодії на основі співробітництва, співдружності з учнями, впровадження сучасних технологій, створення авторських технологій [5, с. 186–187].

Слід відзначити, що сучасні студенти вельми жваво цікавляться досвідом педагогів-новаторів, прагнуть зрозуміти суть і особливості їхньої успішної взаємодії з вихованцями. В період фахової підготовки у ВНЗ вони обговорюють проблеми гуманізації шкільного життя, налаштовуються будувати свою діяльність на демократичних засадах.

Проблему підготовки вчителів до інноваційної діяльності вчені розглядають в розрізі тих змін, що відбуваються в системі освіти України. В умовах перехідного соціально-економічного періоду відбувається переосмислення системи педагогічних цінностей. Її основу мають складати як загальнолюдські, так і національні ціннісні орієнтири, що витримали перевірку часом та історією. Ефективну підготовку вчителя до інноваційної діяльності необхідно здійснювати ще в роки навчання у педагогічному ВНЗ.

У педагогічній енциклопедії *професійна підготовка* у цілому розглядається як процес формування спеціаліста для однієї з галузей трудової діяльності, який пов'язаний з оволодінням певним родом занять, професією. Мету професійної підготовки складає набуття професійної освіти, що є результатом засвоєння інтелектуалізованих знань, умінь та навичок і необхідних особистісних

професійних якостей. У поясненні до визначення «професійна підготовка» міститься досить глибоке розкриття вимог стосовно підготовки спеціаліста, які являють собою «сукупність спеціальних знань, умінь та навичок, якостей і трудового досвіду та норм поведінки, що забезпечують можливість успішної діяльності з певної професії» [6, с. 549]. Як бачимо, професійна підготовка повинна забезпечувати не лише здобуття знань, умінь і навичок, але й розвиток особистості спеціаліста.

Професійна підготовка вчителя здійснюється у процесі педагогічної освіти, яка розглядається і як сукупність загальнотеоретичних, педагогічних, спеціальних знань і практичних педагогічних навичок, що дозволяють тому, хто одержав педагогічну освіту, проводити навчально-виховну роботу в навчальних і навчально-виховних закладах у відповідності з одержаною спеціальністю, і як процес їх набуття [6, с. 348].

Ефективність підготовки майбутніх учителів початкових класів до впровадження інноваційних технологій навчання у початковій школі великою мірою залежить від тих умов, за яких організовується цей процес. На основі існуючих підходів до організації професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів до впровадження інноваційних педагогічних технологій: готовність викладачів ВНЗ до побудови навчально-виховного процесу на інноваційній основі з використанням інформаційно-комунікативних технологій.

Удосконалення підготовки майбутніх учителів початкових класів до впровадження інноваційної технології навчання у початковій школі вирішується на загально-педагогічному та фаховому рівнях.

Список основних джерел

1. Дичківська, І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посібник / І. М. Дичківська. – Київ : Академвидав, 2004 – 352 с.
2. Коваль, Л. В. Професійна підготовка майбутніх вчителів початкової школи: технологічна складова : монографія / Л. В. Коваль. – Донецьк : Юго-Восток, 2009. – 375 с.
3. Конституція України. – Київ : Преса України, 1997.
4. Пушкарьова, Т. Реалізація ідей гуманітаризації у змісті освіти початкової школи у «Комплексній програмі розвитку дітей «Росток» / Т. Пушкарьова // Нові технології навчання : наук.-метод. щорічник-збірник. – Київ, 1997. – Вип. 19.
5. Підласий, І. П. Практична педагогіка або три технології : інтерактивний підручник для педагогів ринкової системи освіти / І. П. Підласий. – Київ : Слово, 2004. – 616 с.
6. Пометун, О. І. Підготовка вчителів початкових класів: інтерактивні технології у ВНЗ / О. І. Пометун, О. А. Комар. – Умань : РВЦ «Софія», 2007. – 65 с.
7. Цимбалюк, І. М. Підвищення професійної кваліфікації : посібник для ВНЗ / І. М. Цимбалюк. – Київ : Професіонал, 2004. – 150 с.